

2014-06-04

Länsstyrelsen Västra Götaland
403 40 GÖTEBORG

**KOMPLETTERINGAR AV ANSÖKAN OM TILLSTÅND FÖR ETABLERING AV
VINDKRAFTSANLÄGGNING VID GRÖNHULT, TRANEMO OCH GISLAVEDS
KOMMUNER, dnr. 551-41713-12**

Med anledning av länsstyrelsens föreläggande den 4 december 2013 lämnar Vattenfall Vindkraft Sverige AB (VVSAB) följande kompletterande uppgifter.

1. Yrkanden

Med ändring av vad som angivits i ansökan och i kompletteringar den 31 oktober 2013 yrkas tillstånd att uppföra högst 17 vindkraftverk med tillhörande anläggningar inom det ansökansområde som anges i bifogad karta, Bilaga 1A.

VVSAB yrkar att tillståndet förenas med följande villkor:

”Vindkraftverk får inte placeras i område som betecknats som undantagsområde eller hänsynsområde i bifogad karta [Bilaga 1A]. Vindkraftverk, vägar, kablar och övriga anläggningar får inte placeras i område som betecknats som undantagsområde i kartan.”

Avseende villkor för vindkraftverkens placering i övrigt ändrar VVSAB yrkandena enligt följande. Första- och andrahandsyrkandena motsvarar med mindre justeringar vad som yrkades i de kompletteringar som sändes till länsstyrelsen den 31 oktober 2013.

1. I första hand yrkas att tillståndet förenas med det följande villkor:

”Anmälan av slutlig placering av vindkraftverk, vägar, kablar, uppläggnings- och uppställningsytor, transformatorstationer och övriga byggnader och anläggningar för vindkraftverkens behov ska lämnas till tillsynsmyndigheten

senast tre månader innan anläggningsarbetena påbörjas för säkerställande att det allmänna villkoret innehålls. Av anmälan ska framgå hur de åtaganden som gjorts i ansökningshandlingarna och i övrigt i ärendet uppfylls. Anmälan ska innehålla beräkningar som verifierar att 40 dB(A) ekvivalent ljudnivå vid bostadshus kan innehållas. ”

2. I andra hand yrkas att tillståndet förenas med följande villkor:

”Om vindkraftverk eller vägar placeras mer än 50 m från de positioner som anges i de exempellayouter som framgår av bifogad karta, [Bilaga 1 B], ska förslag till slutlig placering av vindkraftverk, väg- och ledningsdragningar, placering av uppläggnings- och uppställningsytor och transformatorstationer för vindkraftens behov lämnas till tillsynsmyndigheten för samråd senast tre månader innan anläggningsarbetena påbörjas. Tillsynsmyndigheten får i samband med sådant samråd föreskriva de ytterligare försiktighetsmått som kan behövas för att undvika skada på naturmiljön.”

3. I tredje hand yrkas att tillståndet förenas med det villkor som anges under 1 ovan med följande tillägg:

”Vindkraftverk i delområde 3, 4, 6 och 7 får inte placeras utanför en radie av 100 meter från de turbinpositioner som anges i [Bilaga 2]. Vindkraftverket i delområde 8 får inte placeras utanför en radie av 50 meter från de turbinpositioner som finns angivna i [Bilaga 2]”

4. I fjärde hand yrkas att tillståndet förenas med det villkor som anges under 2 ovan med följande tillägg:

”Vindkraftverk i delområde 3, 4, 6 och 7 får inte placeras utanför en radie av 100 meter från de turbinpositioner som anges i [Bilaga 2]. Vindkraftverket i delområde 8 får inte placeras utanför en radie av 50 meter från de turbinpositioner som finns angivna i [Bilaga 2]. Om vindkraftverk i delområde 1 eller 2 placeras mer än 50 m från de positioner som anges i [Bilaga 2] ska förslag till slutlig placering av vindkraftverk, väg- och ledningsdragningar, placering av uppläggnings- och uppställningsytor och transformatorstationer för vindkraftens behov lämnas till tillsynsmyndigheten för samråd senast tre månader innan anläggningsarbetena påbörjas. Tillsynsmyndigheten får i samband med sådant samråd föreskriva de ytterligare försiktighetsmått som

kan behövas för att undvika skada på naturmiljön.”

5. I femte hand yrkas att tillståndet förenas med följande villkor:

”Vindkraftverken får i delområde 1, 2, 3, 4, 6, och 7 placeras inom en radie av 100 meter och i delområde 8 inom en radie av 50 m från de turbinpositioner som finns angivna i [Bilaga 2].”

VVSAB vidhåller yrkandet som angavs i kompletteringar den 31 oktober 2013 att höjden i första hand bör regleras i det allmänna villkoret och i andra hand genom ett särskilt villkor. VVSAB vidhåller i övrigt de yrkanden som framgår av ansökan.

Exempellayouterna kan inte rangordnas, se nedan.

Motivering till yrkandena

VVSAB vidhåller att det inte i miljöbalken eller rättspraxis finns stöd för att förelägga bolaget om att yrka att tillståndet ska ges för fasta positioner för vindkraftverk och andra anläggningar. Mark- och miljööverdomstolen slog i ett avgörande den 24 januari 2014 (mål nr M 9650-12) ännu en gång fast att tillstånd för vindkraftparker kan meddelas utan angivande av fasta positioner för vindkraftverk eller andra anläggningar. Övriga miljöprövningsdelegationer som prövar ansökningar av VVSAB ställer inte krav på att vindkraftverkens positioner ska fastslås. Sedan miljöprövningsdelegationen förelade VVSAB att inkomma med kompletteringar har t.ex. Länsstyrelsen i Västerbottens län meddelat VVSAB tillstånd till två vindkraftparker med sammanlagt upp till 90 vindkraftverk i områden som sett till motstående intressen inte kan anses vara mindre komplicerade än Grönhult.

Bakgrunden till att VVSAB inte kan fastställa positionerna för vindkraftverken är att det skulle göra det omöjligt att utnyttja vindresursen i området på ett optimalt sätt vilket skulle leda till att anläggningens miljöpåverkan blir större ur ett livscykelperspektiv samt att det då inte blir möjligt att välja den kostnadseffektivaste turbinen vid upphandling. Olika typer av vindkraftverk behöver placeras med olika avstånd beroende på framförallt rotordiameter och källjud. Att uppföra vindkraftverken med den omgivningspåverkan det medför på ett sätt som inte fullt ut tillvaratar möjligheten att producera förnybar el är inte förenligt med god hushållning och gör det mycket svårt att använda bästa möjliga teknik. Med dagens låga elpriser är det vidare av största vikt att kunna upphandla de vindkraftverk som är kostnadseffektivast vid upphandlingstillfället. Om så inte kan ske är risken stor att projektet inte kan bli verklighet. I Bilaga 5 förtydligas bl.a. varför

produktionen inte blir optimal och miljöpåverkan större ur ett livscykelerspektiv om vindkraftverkens positioner måste fastställas innan de upphandlas. VVSAB hemställer att miljöprövningsdelegationen noga sätter sig in i problematiken.

VVSAB har framställt tredje- och fjärdehandsyrkanden som innebär att positionerna i princip fastslås i delområdena öster om väg 27 medan de lämnas öppna i de västra delområdena. I området väster om vägen är vindförhållandena mer varierande än i de östra delområdena samtidigt som de motstående intressena är än färre och mer avgränsade än i de östra delområdena. Det är därför ännu viktigare att göra det möjligt att optimera layouten med hänsyn till turbintyp och vindresurs i den delen av området.

Nya exempellayouter

De två exempellayouterna som ligger till grund för miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) i ärendet bygger på vindkraftverk med olika höjd och rotordiameter. När ansökan gavs in var dessa realistiska exempel utgående från de vindkraftverk som då fanns tillgängliga på marknaden och den teknikutveckling VVSAB kunde förutse. Teknikutvecklingen för landbaserad vindkraft har tagit stora kliv de senaste åren med större rotor som producerar alltmer el och koncept som gör det möjligt att bygga högre torn kostnadseffektivare. VVSAB förutser att den utvecklingen kommer att fortsätta, men det är svårt att idag förutse vilka vindkraftverk som finns på marknaden när tillståndet vunnit laga kraft och upphandling genomförs.

VVSAB kan nu se att exempellayout 2 i MKB, som bygger på 18 vindkraftverk med 90 m rotordiameter sannolikt inte kommer att vara kostnadseffektiv. VVSAB har därför låtit ta fram tre nya exempellayouter, se karta Bilaga 1B och koordinattabeller i Bilaga 2, utifrån vad som idag är känt om marknaden och teknikutvecklingen, se nedan.

- Exempellayout A baseras på 17 vindkraftverk med en rotordiameter på 122 m.
- Exempellayout B baseras på 16 vindkraftverk med en rotordiameter på 136 meter. Denna rotorstorlek (+130 meter) kommer finnas tillgänglig från flera leverantörer inom kort.
- Exempellayout C består av 15 vindkraftverk med samma rotordiameter som i Exempellayout B (136 m). Denna layout skiljer sig från B på så sätt att den tar höjd för risken att de bedömningar VVSAB idag gör av konsekvenser för den mast som finns i området visar sig felaktiga.

Med en rotorstorlek över 120 meter bedöms ansökansområdet rymma högst 17 vindkraftverk.

I Bilaga 3 redovisas ljud- och skuggberäkningar samt avstånd till bostäder för 150 och 200 m höga vindkraftverk i layout A-C. Ljud- och skuggberäkningar för exempellayout B och C har gjorts utifrån vindkraftverk med rotordiameter 128 m eftersom uppgifter för verk med 136 m rotordiameter inte finns tillgängliga från tillverkare. Avstånden mellan verken har anpassats efter motstående intressen och rotordiameter. Någon turbin-specifik produktionsoptimering har dock inte bedömts möjlig att göra i det här skedet.

I Bilaga 3 redovisas även den exempellayout 1 som redovisas i MKB som baseras på 14 vindkraftverk med en rotordiameter på 114 m. Denna layout har fått indexeringen D1-D14 i bilagorna. Olyckligtvis har olika indexering för denna layout använts i MKB och tidigare komplettering. För att möjliggöra korsläsning av allt material finns även indexeringen från tidigare dokument listad i Bilaga 2.

I Bilaga 4 redovisas Fotomontage och siktanalys för layout A som består av flest vindkraftverk.

Påverkan på motstående intressen av de olika exempellayouterna skiljer sig inte nämnvärt mellan exempellayouterna. Som framgår av karta Bilaga 1 B är vägdragningen mellan verken i stor utsträckning gemensam för de olika alternativen. Med hänsyn till vad som sägs ovan och vad som framgår av Bilaga 5 kan exempellayouterna inte rangordnas.

Avgränsning av ansökansområdet samt undantags- och hänsynsområden

För att underlätta länsstyrelsens bedömning har VVSAB valt att

- ytterligare väsentligt begränsa **ansökansområdet** som är det område som omfattas av ansökan,
- redovisa ytterligare **undantagsområden** där inga vindkraftverk, vägar, kablar eller andra anläggningar kommer att placeras och
- **hänsynsområden** där inga vindkraftverk kommer att placeras men där det kan bli aktuellt att placera vägar, kablar och andra anläggningar.

Avgränsning av ansökansområdet, undantagsområden och hänsynsområde framgår av karta Bilaga 1A samt i s.k. shapefiler som bifogas digitalt på USB-minne, Bilaga 1D. Shapefilerna består av GIS-data som är lika exakt som koordinater.

Ansökansområdet har bl.a. begränsats så att våtmarken vid Assarebogölen och de delar av Store Mosse som vid inventering visat sig vara faktiskt våtmark inte längre ingår. Inte heller ingår något strandskyddsområde enligt länsstyrelsens GIS-information längre i

ansökansområdet. Avståndet från gränsen för ansökansområdet till bostäder är minst 500 m. En 200 m bred zon på ömse sida om väg 27 har delvis utgått ur ansökansområdet och i övriga delar betecknats som hänsynsområde där inga vindkraftverk kommer att placeras.

Hur undantagsområden och hänsynsområden förhåller sig till övriga motstående intressen framgår vid en jämförelse av karta Bilaga 1A-B och karta Bilaga 1 C.

För att underlätta Miljöprövningsdelegationens bedömningar har området delats in i delområden, se kartor Bilaga 1. Hur ansökansområdet, undantagsområden och hänsynsområden avgränsats inom respektive delområde framgår i Delområdesbeskrivningar, Bilaga 7. Där framgår också vilka åtgärder (inklusive högsta antal vindkraftverk) som kan bli aktuella i de olika delområdena samt vilka platsspecifika försiktighetsmått som kommer att vidtas. Av den tekniska beskrivningen, kapitel 5 i MKB, framgår bl.a. att det vid varje vindkraftverk måste anläggas en hårdgjord yta och att det för vissa vindkraftverk kan bli aktuellt att placera transformatorn i en mindre byggnad intill vindkraftverken. Dessa beskrivningar är fortfarande gällande med de upprepas inte uttryckligen i beskrivningen av delområdena.

Med denna avgränsning ser inte VVSAB att det kan finnas något hinder mot att pröva VVSAB:s förstahandsyrkande i sak. VVSAB erinrar därvid om att anläggningens slutgiltiga utformning kommer att anmälas till tillsynsmyndigheten och att det därmed säkerställs att det allmänna villkoret innehålls. De exakta ljudnivåerna vid bostäder kan visserligen variera något om verken placeras på annat sätt, men ljudvillkoret i tillståndet kommer att innehållas. Detsamma gäller påverkan av skuggor. De fotomontage VVSAB låtit ta fram visar att påverkan på landskapsbilden inte förändras på något avgörande sätt om positionerna flyttas. Sammantaget måste tillräckligt underlag finnas för bedömning av tillåtlighetsfrågan och villkorsformuleringar.

VVSAB vill i detta sammanhang uppmärksamma miljöprövningsdelegationen på att elnätsanslutningen för Grönhults vindkraftspark är relativt kostsam för ett vindkraftprojekt i södra Sverige och att det därför är nödvändigt att vindkraftparken är av den storlek som anges i ansökan.

2. Naturmiljö

Under punkt 6 i de kompletteringar som sändes till länsstyrelsen den 31 oktober 2013 finns en noggrann beskrivning av de försiktighetsmått som kommer att vidtas vid vägdragning över våtmarker. VVSAB har nu låtit mäta in ytterligare våtmarksområden, se

Bilaga 6. I delområdesbeskrivningarna, Bilaga 7, anges vilka försiktighetsmått som kommer att vidtas vid passage över våtmark i respektive delområde.

Som anförts i ansökan och kompletteringarna den 31 oktober 2013 kommer VVSAB att vidta samtliga försiktighetsåtgärder som föreslås i naturvärdesbedömningen. I Bilaga 9 till de kompletteringar som sändes till länsstyrelsen den 31 oktober 2013 finns en tabell som visar hur försiktighetsmått i ansökan förhåller sig till förslagen i naturvärdesbedömningen. I vissa fall går försiktighetsmått i ansökan och kompletteringarna längre än vad som föreslagits i naturvärdesbedömningen.

Samtliga identifierade naturvärden som nämns i naturvärdesbedömningen ligger nu utanför det område som omfattas av ansökan eller är betecknade som undantagsområden, med undantag för tre restaureringsskogar i delområde 1 och 2 samt en plats där en rödlistad kärlväxt registrerats i delområde 9. I tabell 1 i Bilaga 7 framgår vilka naturvärden som omfattas av ansökansområde, undantagsområde och hänsynsområde och under vilka delområdesbeskrivningar de naturvärden som identifierats i ansökansområdet närmare beskrivs. Av delområdesbeskrivningarna framgår att restaureringsskogarna, där inga naturvärden noterats, kan komma att beröras av verksamheten till skillnad från kärlväxtlokalen som ligger 280 m från en väg som kan komma att förstärkas. I tabell 2 i Bilaga 7 förtydligas på vilket sätt den hänsyn som föreslagits i naturvärdesbedömningen kommer att iakttas.

3. Strandskydd

Ingen del av ansökansområdet som det nu begränsats berör strandskyddat område enligt länsstyrelsens GIS-information. Inga ingrepp alls kommer således att ske i områden som av länsstyrelsen bedömts omfattas av strandskydd. Samtliga vattendrag - eventuellt med undantag för två i delområde 4 - som finns i ansökansområdet består av diken som genom historien grävts för att möjliggöra skogsbruk i våtmarkerna. Dessa diken/vattendrag beskrivs bl.a. med foton i Delområdesbeskrivningarna, Bilaga 7. På sidan 73 i miljökonsekvensbeskrivningen och på sid 15 i kompletteringarna redogörs för de skyddsåtgärder som kommer att vidtas vid vattendrag. Vilka anläggningstekniska åtgärder och försiktighetsmått som kan bli aktuella utvecklas närmare för respektive dike/vattendrag i delområdesbeskrivningarna.

Det kan bli aktuellt att placera vindkraftverk och vidta andra åtgärder inom 100 m från diken/vattendrag. Den allemansrättsliga tillgängligheten till strandskyddsområden kommer

med undantag för byggperioden inte begränsas annat än undantagsvis. Inga livsmiljöer bedöms komma att påverkas på ett sådant sätt som avses i 7 kap. miljöbalken.

4. Försiktighetsåtgärder

Av ansökan, miljökonsekvensbeskrivningen och kompletteringarna den 31 oktober 2013 framgår vilka försiktighetsåtgärder VVSAB åtagit sig. I Delområdesbeskrivningar Bilaga 7 framgår i karta och text vilka försiktighetsåtgärder som kommer att vidtas i de olika delområdena.

5. Ekonomisk säkerhet

Som framgår av kompletteringarna den 31 oktober 2013 är det inte möjligt att idag beräkna kostnaderna för återställning av vindkraftparken. VVSAB har utrett vad det idag skulle kosta att återställa en vindkraftpark bestående av sådana vindkraftverk som VVSAB uppfört vid Stor-Rotliden i Åsele kommun. Utredningen visar att kostnaden skulle uppgå till knappt 500 000 kr. Utredningen avser återställning av 40 vindkraftverk som är lägre än de som planeras vid Grönhult. Å andra sidan finns i denna del av Sverige bättre tillgång till kran- och transportföretag och det är betydligt närmare till avfallsanläggningar.

Under större delen av anläggningens livslängd kommer vindkraftverken att ha ett betydande värde på andrahandsmarknaden. Vattenfalls erfarenhet av s.k. repowering där gamla, omoderna vindkraftverk byts ut mot nya effektiva, är att nedmontering av vindkraftverken gett betydligt större intäkter än de kostnader de medfört.

Vindkraftverkens fundament består av betong och stål. De innehåller inte några ämnen som kan påverka miljön eller människors hälsa. Detsamma gäller de moderna elkablar som kommer att användas i anläggningen. Det är uppenbart att det skulle medföra större negativ miljöpåverkan att ta upp elkablar och den del av fundamenten som finns under markytan och transportera bort dem än att täcka över dem och låta dem vara kvar. Något stöd för att ställa sådana krav enligt miljöbalken finns inte. Något skäl att ställa säkerhet för dessa kostnader föreligger inte.

Den säkerhet på 500 000 kr per vindkraftverk som VVSAB yrkat i tillståndsansökan överstiger väsentligt de säkerheter som fastställts i bl.a. Mark- och miljööverdomstolen.

VVSAB har låtit utföra en fiktiv beräkning av vad det teoretiskt skulle kunna kosta att montera ned vindkraftverk vid Grönhult, se Bilaga 8. Beräkningarna avser ett betongtorn

som är dyrare att nedmontera än ett ståltorn och utgår från att en kranbil till mycket höga kostnader används vid nedmonteringen. Beräkningarna tar inte hänsyn till att sådana kranbilar sannolikt kommer att vara betydligt vanligare förekommande på marknaden när vindkraftverken tjänat ut och därmed sannolikt avsevärt billigare eller till att det kan bli aktuellt att nedmontera verken genom den mindre kostsamma metoden kontrollerad sprängning.

Kulturmiljö

De tre kulturhistoriska utredningar som ingår i ansökningshandlingarna motsvarar en särskild utredning, steg 1 och innebär en fält- eller byråmässig inventering, där syftet är att konstatera om det föreligger några fasta fornlämningar. Sådana inventeringar har genomförts för ansökansområdet och utgår inte från fasta positioner för vindkraftverk, vägar och andra anläggningar. I samband med dessa inventeringar/besiktningar påträffades ett antal fasta fornlämningar som i slutänden kan komma att föranleda prövning enligt kulturmiljölagen. Författaren av de kulturhistoriska utredningarna har stämt av med handläggare på länsstyrelsens kulturmiljöenhet att underlaget uppfyller länsstyrelsens krav.

I de fall inventering inte räcker för att fastställa antikvarisk status behöver en provgrävning genomföras (steg 2). Detta moment kräver tillstånd från länsstyrelsen. Sådana undersökningar brukar vidtas när projektet är betydligt längre framskridet. Så skedde t.ex. när lagakraftvunnet tillstånd enligt miljöbalken förelåg för vindkraftparken vid Hjuleberg i Falkenbergs kommun som VVSAB uppfört under 2013 – 2014. VVSAB har ingen erfarenhet av att sådana undersökningar utförts under handläggning av ansökan enligt miljöbalken.

Som framgår av kapitel 2 och 8 i Bilaga 7 kommer det sannolikt att bli aktuellt att bredda och förstärka befintliga väg genom fornlämning (fossil åkermark) på två sträckningar. Av framförallt kapitel 3 och 8 framgår att det sannolikt kan bli aktuellt att dra ny väg så nära fornlämning att fördjupade utredningar kan bli nödvändiga. VVSAB bedömer att det sannolikt blir nödvändigt med prövning enligt kulturmiljölagen av delar av projektet. VVSAB delar länsstyrelsens bedömning att en sådan prövning inte kan ske innan vindkraftparkens närmare utformning fastställts. VVSAB erinrar miljöprövningsdelegationen om att bolaget åtagit sig att använda arkeologisk expertis vid detaljprojekteringen.

I god tid innan några anläggningsarbeten vidtas kommer VVSAB att kontakta länsstyrelsens kulturmiljöenhet för samråd om handläggning enligt kulturmiljölagen och

behov av arkeologisk utredning. Då kommer en layout att redovisas. Vindkraftparken kommer inte att uppföras utan erforderlig prövning enligt kulturmiljölagen.

I tabell 4 i Bilaga 7 sammanställs vilka fornlämningar som ligger i ansökansområdet och om de betecknats som hänsyns- eller undantagsområden. I beskrivningen av respektive delområde anges hur hänsyn kommer att tas till fornlämningar.

Övrigt

Den skrivelse länsstyrelsen bifogade föreläggandet har besvarats, se Bilaga 9.

Nyköping den 4 juni 2014

Agneta Wieslander

Bilagor:

- 1 A Ansökansområde
 - B Karta Exempellayouter
 - C Karta Förklaringar
 - D Shapefiler (endast digitalt på USB-minne)
- 2 Koordinattabell
- 3 A Ljudberäkningar
 - B Skuggberäkningar
 - C Avstånd till bostäder
- 4 A Fotomontage
 - B Siktanalys
- 5 Fördelar med tillstånd utan fasta koordinater
- 6 Våtmarksutredning
- 7 Delområdesbeskrivningar
- 8 Kostnader för återställning
- 9 Svar på skrivelse